

Jőjjetek

1959. december.
12. évfolyam, 7. szám.

A Béke Éve...

1959 végére értünk.

Ha visszatekintünk erre az esztendőre, világosan láthatjuk, hogy benne a világ minden államfője a békéről beszélt. Kelet és Nyugat találkozásai a Béke, a nagybetűvel írt Béke jegyében álltak. Eisenhower és Hruscsov, Adenauer, MacMillan és de Gaulle, mind-mind a „béke embere”, a béke politikusa akart és akar lenni. Békés együttélés: ez az új felső Vasfüggönyön innen és túl.

Mi magyarok talán minden népnél jobban érezzük e szavak mélységes abszurditását, patétikus kongását. A béke, amelyről ma beszél a nagy világ, a kiegyezés békéje, a „nem lehet másképp” békéje. Mindez benne van az események rendjében, tudjuk mi ezt. Mégis, a mi létünk, a magunk emigráns és menekült léte a legégrekidáltabb bizonyossága annak, hogy minden ünnepélyes kormánynyilatkozat, s minden csúcskonferencia ellenére, ez a sokat hangoztatott béke nem igazi béke. Ez a béke nem a lelkek igazi békéje.

Békesség!

Micsoda furcsa csengése van e szónak és mennyire más jelentést és értéket ad ennek minden egyes ember!

Mi a magunk magyar emigrációja keretén belül is érezzük és látjuk ezt nap mint nap.

Hogy mi a béke, azt akkor érezzük igazán, mikor nincsen igazi béke.

Meg van osztva a világ s benne meg vagyunk osztva belsőleg mi magunk is.

A karácsony a béke ünnepe. A békéé, melyet nem fegyverszünettel, nem kiegyezéssel, nem megalkuvással lehet megszerezni. A békéé, mely a lelkekből kel ki, mint a harangotrág kikeletkor a tiszta földből. A békéé, melyet nem lehet könyvből megtanulni. A békéé, melyet nem ad sem gazdasági fellendülés, sem párt, sem politikai irányvonal. A békéé, melyet nem segít népek és egyházak versengése sem. A békéé, mely pénzen meg nem váltható, a békéé, mely versben meg nem zenghető.

A békéé, mely az édesanyánk bölcsődalának nesztelen harmóniája, mely végigzeng az életünkön s melyet senki nem hall, nem lát, nem tapint.

A békéé, mely kimondhatatlan, de amely ott van minden szavadban, álmodban, énekedben, csókokban, és összeomlásodban.

A béke bennünk van.

A nagyvilág égrekidáltó politikai problémáit mi, emigránsok meg nem oldhatjuk. Magyarország, a magyarság kérdéseit mi meg nem oldhatjuk. Mi csak beszélhetünk, jajgathatunk és sírva dörömbölhetünk azok ajtaján, akik intézik a saját népük s közvetve a világ népei sorsát.

Mi állhatunk egymással szemben mint barátok és mint ellenségek. Mi, magyarok. Bár-hogyan állunk is azonban egymással szemben,

egymásnak sorstársai vagyunk. Akár akarjuk, akár nem.

A karácsony a béke ünnepe. A karácsony a megbékélés ünnepe. A karácsony a megértés ünnepe. A karácsony az egymással való találkozás ünnepe.

A karácsony azt jelenti, hogy egymást, úgy ahogy vagyunk, elfogadjuk.

Mert a karácsonyban maga a Szeretet ölt testet.

Mert a karácsonyban maga a Szeretet öltött testet.

Mert a karácsonyban Isten öltött testet.

A szeretet és békesség bennünk magunkban van.

Csak fel kell fedeznünk, meg kell látnunk, meg kell tartanunk.

Nekünk, magyar emigránsoknak ma nincs a kezünkben semmi. Vándorok, idegenek vagyunk — többé vagy kevésbé a lelkeink mélyén — széles e világon. Itt állunk a világban, mint egyszerű, meztelen emberek. Nem intézzük népek sorsát. A magunk népét sem.

De nekünk is békére van szükségünk. A saját, emberi békességünkre.

Jézus elfogatása előtt ezt mondta tanítványainak: „Békességet hagyok néktek; az én békességemet adom néktek: nem úgy adom én néktek, a mint a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek és ne féljen!”

Ez az egész.

Ez az a békesség, amelyet keresünk. Ez az a békesség, amely oly egyszerű és tiszta, mint a kicsorduló forrás vize. Ez a békesség nem egy párt, nem egy politikai felfogás, mégcsak nem is „hítelvek” békéje.

Ez a béke, amely az Istennel való megbékélés eredménye. A béke, mely következképp a másik embert is elfogadta úgy, ahogy van. Ez a béke a szeretet békéje.

Ez a béke a karácsony lehetősége, alkalma és értelme.

Ez a béke — jobban mint bárki másé — a menekült, a menekült magyar lehetősége, alkalma és élete értelme.

A Tied s az enyém.

L. T.

A Sydney-i egyetem ankétot tartott, amelyből kitűnt, hogy Ausztrália lakosságának több mint 90 %-a keresztyén. Megoszlásuk a következő: 41.9 % anglikán, 24.3 % római katolikus, 12 % metodista, 10.7 % presbyteriánus, 1.5 % baptista és 1.5 % evangélikus. A kongregacionalisták, az Üdvhadserég és más vallásos csoportok tagjai a lakosság 6 %-át teszik ki.

Az angol egyházak arra kötelezték el magukat, hogy a július 1-én megkezdődött világ menekült-év keretében 500.000 angol fontot gyűjtenek össze adományok formájában a menekültek megsegítésére.

A Jőjjetek Olvasóiboz

Amint július folyamán olvasóinkat levélben tájékoztattuk, lapunk kiadója, az Admiraal de Ruyter Fonds, anyagi helyzetében beállott változások miatt a Jőjjetek nem jelenhetett meg.

Időközben igyekeztünk a lap számára új anyagi alapot találni.

Holland egyházi támogatással a Jőjjetek most újra olvasói elé léphet.

1960 folyamán kéthavonként fog megjelenni lapunk abban a reményben, hogy 1961-ben újra havonként jelenhetik majd meg.

A Jőjjetek fennállása azonban most, sokkal inkább, mint bármikor is a múltban, olvasói előfizetésétől függ.

Azokat, akik eddig nem fizettek elő lapunkra, nagyon nyomatékosan kell kérnünk, fizessenek elő a Jőjjetekre.

Előfizetési díj 1960-ra a lapunk hátlapján feltüntetett összegek fele.

Az előfizetéseket kérjük az országos terjesztőhöz, vagy egyenesen az Admiraal de Ruyter Fonds csekkszámlájára, (Postgiro 316430, Utrecht, Hollandia) eljuttatni.

Bizunk abban, hogy Olvasóink megértik kérésünket s előfizetésüket mielőbb eljuttatják hozzánk.

A SZERKESZTŐSÉG.

Dr. Vasady Béla lancasteri (USA) ref. teológiai tanár a „sabbatical year” keretében Európába érkezett. Európai útját a most készülő két könyvéhez szükséges németországi és svájci kutató munkájára fordítja.

A Reformátusok Lapja szerint a marxista szociológia (társadalomtudomány) kötelező tantárgy lett a budapesti és debreceni református teológiai főiskolán.

Dán archeológusok, akik Bahrein protectórátságban ásatásokat végeznek, úgy hiszik, hogy megtalálták a helyet, ahol Éden kertje feküdt.

Van-e keresztyén irodalom?

Az igazi keresztyén hitnek át kell hatnia az életet, meg kell nyilvánulnia az emberi élet minden vonatkozásában. Az irodalom, mely közvetlenül és közvetve (hangjáték, forgatókönyv, stb.) erős, beláthatatlan és kiszámíthatatlan befolyást gyakorol az életre, a hívő ember szerint nem maradhat a vallás hatókörén kívül. Isten igéje az írott szón át jut el az emberhez, a keresztyénség és az irodalom közötti viszony tehát eleve adva van. De itt merül fel mindjárt a kérdés, melyet illő és szükséges megvizsgálni: milyen ez a viszony, milyen kapcsolat áll fenn keresztyénség és irodalom között?

As e kérdésre adott válaszokat nagyjából három csoportra lehet osztani. Van, aki azt mondja, hogy a világ Isten teremtése lévén és Isten kegyelméből élve, minden irodalmi alkotás (többé-kevésbé tökéletesen) keresztyén; mások szerint a bűn következményeként, van keresztyén és van nem-keresztyén irodalom. Egyes szekták végül, az ember alapvető bűnösségét erősen hangsúlyozva, azt állítják, hogy csak a Biblia keresztyén irodalom, minden egyéb bűnös és elvetendő emberi alkotás. — Mind a három válaszban van igazság, mind a három ellentmond egymásnak és együttvéve kimerítik az összes lehető választ. A felelet tehát, a maga általánosságában, bármelyiket válasszuk is, egyszerűen nagyon megnyugtató és egyáltalán nem kielégítő.

Érthető és hasznos tehát, ha a gondolkodó ember, aki nem tud belenyugodni a hit és a szépség, az emberi műalkotás szépsége között fennálló radikális szakadásba, újra meg újra felveti a keresztyén irodalom, a keresztyén művészet problémáját. A „Christ und Welt” című kiváló német hetilap hasábjain a közelmúltban érdekes vita folyt erről a témakörrel (v.ö. 1959. 13. és 19. számot), melyet a magyar olvasóval is ismertetni szeretnénk.

A vitát Curt Hohoff ismert német kritikus hosszú cikke váltotta ki. A középkor, mondja Hohoff, nem ismerte a „keresztyén irodalom” fogalmát, mert magátólértéktőlően keresztyén világ volt és ebben a világban minden, az irodalom is, harmonikusan bennefoglaltatott. A fogalom a modern időkben származik; tudatosan kovácsolták egy olyan korszakban, mely már nem magátólértéktőlően keresztyén, mely már nem fogadja el a maga egészében a keresztyén vallás tételeit. Midőn egyes romantikusok, a felvilágosodás korának egyház- és vallásellenes harca után, újból keresztyén témákat és motívumokat kerestek, akkor tűnt csak fel igazán, hogy immár befedhetetlen szakadék tátong a vallás és művészet között. A romantikus terv füstbe ment; nem sikerült természetesen és meggyőzően átítatni keresztyén szellemmel a művészi témákat.

A „keresztyén irodalom” fogalma, mint világos, tudatos követelmény, Hohoff szerint tulajdonképpen századunk elején merült csak fel, akkor amikor már, és éppen azért, mert már nagyon problematikus volt a viszony a vallás és irodalom között. A mai helyzet ugyanis kínosan világos: mindegyikünk tudja, hogy a keresztyénség mindegyikünkkel szemben és minden téren abszolút követelményeket támaszt, de tudja azt is, hogy a keresztyénség nem tartozik már a mai életet elsősorban, alapjaiban meghatározó tényezők közé. És ha a világ nem keresztyén, lehetnek ugyan keresztyén írók, de nincs keresztyén irodalom.

A mai korban kétségtelenül elég nagy a keresztyén írók és költők száma; feltűnő ellenben, hogy legtöbbször a keresztyénség mint negatívum jelentkezik, mint valami zavaró, majdnem patológikus elem, mely megzavarja a „normális” élet egyensúlyát (Greene, Mauriac; Hopkins, Weiss). Amikor pedig az

író képes műveit teljesen beleépítenie, beleágyaznia a vallásba, azaz amikor a keresztyénség mint pozitívum jelentkezik, hangja idegenül cseng, az író elszakad a mai világtól (Claudel, Schröder); — hiszen a keresztyénség ma már csak magánügy és nem az egész társadalom fundamentuma.

Nem véletlenül beszél a „pozitív keresztyén” író a mai közönség számára gyakran érthetetlen vagy érdektelen nyelvet. Ennek több oka van: a közönség, mint már említettük, nem egységesen keresztyén, életét nem elsősorban a hitbeli igazságok irányítják. Ami pedig az írói illeti: tőle az utóbbi két évszázadban főként azt kívánják, hogy eredeti legyen, újat mondjon. Az eredetiség, újdonság és szabadság modern megfogalmazása és követelménye viszont szögesen ellentmond a keresztyénség szellemének, mely az isteni kinyilatkoztatáson, Isten tekintélyén és ember engedelmességén, Isten eredetiségén és az ember hagyományhűségén alapul.

Amint látjuk, Curt Hohoff elég sötéten ítéli meg a helyzetet. A keresztyénség ma magánügy, egységes keresztyén irodalom elképzelhetetlen. Legfeljebb korunk borzalmi, a faji és vallási üldözések válhatnak ki olyanfajta vértanú-legenda irodalmat, amilyen a keresztyénség első századaiban is létezett. De ha a jövő nem tartogat nagy üldözéseket, harcot és elnyomást a keresztyénség számára, akkor irodalmunkon, szellemi életünkön egyre inkább a langyos közömbösség fog úrrá lenni.

Bár a cikkben sok az igazság, egyes állításai természetesen vitathatóak. Kérdés, hogy helyes-e a modern irodalmat egyedül az eredetiség, a keresztyénséget pedig egyedül a tekintély (Autoritát) fogalmából kiindulva

meghatározni. Hohoff igen pesszimista, beismeri azonban, hogy vannak nagy modern keresztyén írók és költők, és cikkéből az is kiderül, hogy nagy sikere van keresztyén témájú regényeknek. Hogyan magyarázzuk meg a „keresztyén best-seller” jelenségét, ha a közönség valóban annyira közömbös?

Hat héttel e cikk megjelenése után több ellenvéleményt is közölt a „Christ und Welt”. A hozzászólók nem értenek egyet Hohoff pesszimizmusával. E. Galley szerint a „keresztyén középkor” téves fogalom, helytelen kiindulópont. A világ mindig pogány volt, mellette és szemben vele állt a keresztyénség. Ma a keresztyén téma a művésznél különben is személyes választást és hitvallást jelent és éppen ezért sokkal értékesebb, mint a magát hivatalosan keresztyénnek valló középkorban. — O. Bantel Hohoffal ellentétben, úgy véli, hogy pontosan a mai kor termékeny talaj a keresztyén irodalomnak. Megtanultuk megint, mondja, hogy a Sátán, a gonoszság, a bűn reális hatalmak, nem pedig valami lélektanilag könnyen magyarázható elferdülés, betegség. A vallás új virágzást jelentett századunkban a művészet más ágaiban, a zenében és a festőművészetben is. — W. Kühnemann hozzászólásában kifejti, hogy nem szabad a közönség hangulatából kiindulni. A keresztyén irodalom mindig hitvallás: nem azért írok, mert van közönség, hanem azért, mert írom kell. Az sem biztos szerinte, hogy a közönség annyira közömbös; az emberiségnek rossz a lelkiismerete, és keresi, veszi a keresztyén irodalmat. Óriási feladatok várnak a keresztyén íróra. Hohoff azért borúlátó, mert túl szigorú mércét használ: holmi modern-misztikus irodalom eszménye lebeg szeméi előtt, és elfelejti, hogy ez sohasem lesz a keresztyén tömegek irodalma.

Milyen a viszony a keresztyénség és az irodalom között? Van-e, létezik-e keresztyén irodalom? A kérdést végső fokon nem mi, nem újságcikk és nem vita dönti el; de érdemes és fontos gondolkodni és beszélni róla, különösen azokról és azok körében, akik nem közömbösek sem Istennel, sem embertársaikkal szemben, akik hisznek Istenben és a világgal szemben felelősséget éreznek. És mi magyarok hozzáfűzhetünk még egy égető kérdést: van-e szerepe, s ha igen, mi a szerepe a keresztyénségnek a magyar irodalomban? A magyar emigráns szellemi életben? Nagyon szeretnők, ha olvasóink is elgondolkoznának ezekről a kérdésekről, ha e vitában kivennék részüket a magyar írók és olvasók is. Véleményüknek, hozzászólásaiknak örömmel adunk helyet legközelebbi számainkban.

K. V. A.

Borisz Paszternák;

Hamlet

*A zaj elült. A színpadra kiléptem
Az ajtó szögletének vetve hátamat;
Távol visszhangokat halászva tán
megértem,
A kor, amelyben élek, merre tart.*

*Rámnehezedett az éj homálya,
Ezer szemüveg csillan róla rám —
Atyám, ha lehet, tekints e johászra:
Műljék el ez a keserű pohár.*

*Szeretem szívós, szép szándékaid,
S a szerepet játszani kész vagyok.
De nemsokára másik dráma nyit,
Amelyből kimaradnom volna jobb.*

*De cselekményed eleve kitervelt,
S az út végét elhagyni nem lehet.
Magam állom a farizeus-tengert.
Élni, — nem leélni kell az életet.*

(A „Zsivágó-versek”-ből)

Gömöri György fordítása

Spanyolország. MacMillan angol miniszterelnök nemrégiben a spanyol külügyminiszterrel folytatott megbeszélése alatt szóba hozta a protestánsok helyzetét Spanyolországban. Angol turisták ismételt panaszt emeltek az ellen, hogy Spanyolországban úgy szólván nincs lehetőség arra, hogy protestáns istentiszteleten vegyenek részt.

Kelet-Németországban jelenleg 25 catechéta működik. Hétközben rendszeres munkájukat végzik, vasárnap pedig felkeresik a gyülekezeteket és ott az istentiszteleti szolgálatot látják el. Külön tanfolyamokon készítik elő őket erre a munkára, amely különben lelképásztorki hiány következtében elvégeztelen maradna.

Izrael államban jelenleg 50.000 róm. kat. és 2.500 protestáns él.

KARÁCSONYI KÁNTÁLÁS

Az alábbi szöveg legrégebb karácsonyi énekünk, eredeti rendeltetése szerint betlehemes játék. 1651-ben jelent meg először nyomtatásban, de valószínűleg a XV. században keletkezett, és gregorián-zenére emlékeztető dalmra énekelték.

Elmondó

Csordapásztorok, midőn Betlehemben
Csordát őriznek éjjel az mezőben.

Isten angyali jövének melléjek,
Nagy félelemmel telék meg ő szívek.

Angyal

Örömet mondok néktek, ne féljetek,
Mert születék néktek ma üdvösségetek.

Menjetek el-bé gyorsan a városban,
Ott találjátok Jézust a jászolyban.

Elmondó

Elindulának és el-bé jutának,
Szűz Máriának jó napot mondanak.

Pásztorok

Hol fekszik Jézus, mondd meg, a jászolyban,
Kit bétakartál mostan a pólýában.

Mária

Isten titeket hozott Uratokhoz,
De nem szólhattok mostan szent fiamhoz.

Mert ő aluszik, pólýában nyugoszik,
Hídeg jászolyban szénán bágyadozik.

Nem jekszik úgyban, sem friss palotában,
Hanem jászolyban, romlott istállóban.

Pásztorok

Serkentsd fel Jézust, szent fiadat, nekünk,
Mert angyaloktól hozzája küldettünk.

Mária

Serkenj fel, fiam, pásztorok eljöttek,
Szent angyalídtól kik hozzád küldettek.

Pásztorok

Idvöz légy, Jézus, pásztorok Pásztora,
Mennynek és földnek teremtő szent Ura.

Ha nem utálsz meg, te szolgáid vagyunk,
És azért jöttünk, hogy téged imádjunk.

Kérünk tégedet, mint üdvözítőnket,
Bűnünkért előled el ne űzz minket.

Mária, te is könyörögj érettünk
Hogy ez világból boldogan kimenjünk.

Mind

Dicsíret néked, örök Atyaisten,
Kicsinded Jézus, és Szentlélek-isten!

W. Habdank: Irgalmas szamaritánus

Walter Habdank

Walter Habdank német festőművész és grafikus 1930-ban született; hazájának ahhoz a nemzedékéhez tartozik, mely a háború és az azt követő nehéz esztendők alatt érett emberré. Főleg fametszeteivel ért el sikert; az utóbbi évek folyamán Németországon kívül Svájcban és Braziliában rendezett kiállítást műveiből, 1960-ban pedig Olaszországban és Hollandiában fog kiállítani.

Habdank művészete, egyik kritikusa szerint, a megfogható, látható világ partjáról az érzékfeletti összefüggések felé vezet a nézőt. Különös, mesékbe illő állatai, megkínzott emberei mintha mind ebből a világból egy más világra

néznének ki, tágranyílt nagy szemekkel. A szem és a kéz, az ember vágyódásának kifejezői, különösen érdeklik Habdankot, aki azért utasítja el az absztrakt, nem-figuratív irányzatokat, mert — embertelenek. A keresztyén hit pedig, a mai ember, a fogoly ember viszonya a valláshoz, Istenhez való vágya, művészetének egyik leggyakoribb témája.

Több könyvillusztráció mellett két fametszet-albumot is kiadott Habdank (Bild und Gleichnis, Dreibein Presse, München, 1958; Die Fauna von Gondwanien, u.o., 1958). Olvasóink két fametszetét láthatják, melyeket a „Bild und Gleichnis” albumból vettünk át, a művész belegegyezésével. Mind a kettő 1956-ban készült. K. V. Á.

W. Habdank:
Tanítványok
a hajóban

O, jöjjetek hívek...

O, jöjjetek, hívek, ma lelki nagy örömmel,
A jászolhoz Betlehembe jöjjetek el!
Megszületett az angyalok királya:
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó jöjjetek, imádjuk az Úr Krisztust!

Az életnek szent Ura, dicsőség Királya
Itt fekszik a jászol mélyén nagy szegényen.
Nagy dicsőséges, szent és örök Isten!
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk az Úr Krisztust!

Ti angyali lelkek, ma zengjete az Úrnak
És vígáda örvendjete, buzgó hívek!
A magas mennyben dicsőség Istennek!
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk az Úr Krisztust!

Úr Jézus, ki ez napon érettünk születél,
Csak tégedet illet szívünk tisztelete!
Isteni Gyermekek, testet öltött Ige!
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk,
Ó, jöjjetek, imádjuk az Úr Krisztust!

(Az „Adeste fideles” c.
latin himnuszából.)

IGE

AZ IGE TESTTÉ LETT...

„Az Ige testté lett és lakozék mi közöttünk (és láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.”

(János ev. 1 : 14.)

Ma mindenki karácsonyt ünnepel. A legtöbbször ember a maga módján. A feldíszített karácsonyfa nemcsak az otthonokban áll, ahol gyermekek vannak, hanem az áruházakban, mozikban, kávéházakban, sőt a nagyvárosok terén is. Mindenki igyekezett egyet-mást bevásárolni, hogy az ünnepi asztal a lehetőséghez képest dúsán terített legyen. Sokan sokféle tervet szőttek: milyen szórakozáson, mulatságon vesznek majd részt az ünnepen. Testvér, Te is így akarod „ünnepelni” a karácsonyt?

Nem ítéljük el a feldíszített karácsonyfa, sem az ünnepi ebédet, csupán arra mutatunk rá, hogy nem ezekben, sem ehhez hasonló külsőségekben van a karácsony igazi jelentősége. A karácsony Krisztus születésének, az Ige testtelésének az ünnepe. Az igazi előkészület lelki elcsendesedésre, magunkbaszállásra és imádatra hív fel.

Jer, Testvér, ebben a lelki csendességben imádságos lélekkel hallgassuk meg az Igét, amely a karácsony nagy és örömteli eseményét hirdeti számunkra: „Az Ige testté lett és lakozék mi közöttünk és láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal”.

János apostol írja evangéliumának a kezdetén ezt az Igét. Ő nem írja le részletesen, mint Lukács evangélista, hogyan született meg az Úr Jézus Betlehemben, hanem ebben az egy mondatban foglalja össze, mintegy dióhéjban, a karácsony örömeit.

Ige: ebben gondolat és szó fonódik egybe. Bölcsesség és hatalom nyilatkozik meg. Istennek teremtő bölcsesége és ereje. Igéje által teremtette Isten a világot; Ő az élet és a világosság forrása.

Nemcsak a teremtés, hanem az újjáteremtés világában is. Amit Isten kezdettől fogva kigondolt a bűnbe esett ember megvál-

tására, amit a proféták hirdettek, az Ószövetség szertartásai ábrázoltak, az az első karácsony éjtszakáján valósággá vált.

Az Ige testté lett, kibeszélhetetlen, megfoghatatlan ellentét. Az Ige: tiszta szellemi valóság; a test: anyagi. Az Ige: mennyei; a test: földhöz kötött. Az Ige: idő fölötti, örökké élő; a test: ideig való. Az Ige: isteni, azaz büntetlen; a test: büntől megrontott. Ige és test között nagyobb az ellentét, mint tűz és víz között. Hogyan válhat akkor az Ige testté anélkül, hogy az isteni az emberit megsemmisítene; vagy az emberi az istenit megsemmisítaná? Ez a karácsony titka. Megmagyarázhatatlan, az emberi elme számára megfoghatatlan: csoda. János apostol nem bölcsekedik, hanem egyszerűen és boldogan bizonyítást tesz az isteni szeretet csodájáról: „Az Ige testté lett”. Az Ige — János apostol ezzel a névvel illeti Isten egyszülött Fiát — az idő és tér fölött álló isteni valóság leszállott erre a földre és testet öltött az Úr Jézusban.

Isten az Ő örök mennyei dicsőségéből lehajolt hozzánk. Hozzád is Testvér. Magára vette testünket, emberi természetünket. A názáreti Jézusban emberi alakban jelent meg e földön. Külsőleg semmi sem különböztette meg Őt másoktól. A valóságban azonban a Szentháromság második személye volt inkognitóban. Régi időkben a királyok néha álruhában vegyültek a nép köze, hogy megismerjék való helyzetüket és meghallják a panaszukat. A názáreti Jézusban Isten jött a földre nem csupán azért, hogy megismerje helyzetünket, hanem hogy megváltson minket a bűntől, haláltól és visszavezessen Isten országába. Amikor a földön járt az elveszetteket, a betegeket és a bűnösöket kereste. Ezért olyan boldogító a karácsony üzenete: Krisztus most is jön, hogy a betegeket meggyógyítsa, a megsomorodott szívűeket megvigasztalja, az erőtelenségeknek új erőt adjon, hogy boldogságot, reményt, életet és világosságot árasszon a szívekbe.

„És lakozott mi közöttünk”. Eredetileg azt írta az apostol: „sátorozott” mi közöttünk. Ezzel is kifejezésre juttatta, hogy első megjelenése a földön rövid ideig tartott. Mintegy 33 esztendőre tehetjük földi életét. Mint ahogy a sátorban lakó csak ideig-óráig tartózkodik egy helyen. Utána más vidékre költözik. Így tért vissza Krisztus feltámadása után mennyei honába.

„És láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét...” Kik látták az

ő dicsőségét? Távolról sem mindenki, aki abban a korban élt. Hanem Simeon, Anna, akiket meggyógyított, Péter, a többi tanítványok... azt mondhatjuk: akik imádkozó szívvel és hívő lélekkel várták az eljövételét. A hit szeme látta az Ő dicsőségét kisugározni karácsony éjtszakáján, később tanításaiban, csodatételeiben, de különösen halálból való feltámadásában. Krisztus most sem ott jelenik meg, ahol zajos mulatsággal ünneplik a karácsonyt. Ime mikor először eljött a földre, akkor is voltak sokan Jeruzsálemben, Rómában és a többi világvárosban, akik zajos mulatsággal töltötték el ezt az éjtszakát. Ők azonban tudomást sem vettek Krisztus születéséről. Az égő fáklyák fénye elvakította szemüket, hogy lássák Isten dicsőségét. A harsogó zene miatt nem hallották meg az angyalok karácsonyi üzenetét. Ellenben a pásztorok, akik az éjtszaka csendességében vigyáztak nyájaik mellett, ők látták az Úr dicsőségét, ők hallották az angyal örömdalát: született néktek a Megtartó és ők hallgatták a mennyei seregek dicsőítő énekét. Ma is minél csillagzóbb és zajosabb a karácsonyi ünneplés kifelé, annál üresebb és némább a szív. Csak hívő szívvel ünnepelhetsz igazi karácsonyt.

„Aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal”. Meggyőződésünk szerint kegyelem és jogi értelemben vett igazság ellentétes fogalmak. Ahol a kegyelem érvényesül, ott a jogi igazság háttérbe szorul. Krisztus azonban tökéletes engedelmességével és keresztalálával eleget tett Isten igazságosságának és kegyelmet szerzett az ítélet alatt álló bűnös számára. Bűneinket magára vette, hogy mi kegyelemből megigazuljunk Őbenne. Ezért teljes Ő kegyelemmel és igazsággal.

Testvér, vajjon Te meglátod-e karácsonykor a hit szemével a megszületett Jézusban a te Megváltódat? Boldog, aki karácsony estéjén hálás szívvel imádkozza: „Áldott légy Uram és Megváltóm, Aki leszálltál mennyei dicsőségéből, hogy megkeress engem, bűnös, elveszett gyermekedet. Te jössz hozzám, hogy megvigasztalj bűneim bocsánatával, isteni kegyelmeddel. Te gyújtasz világosságot a szívemben, Te adsz békességet az élet küzdelmei között és a Te Szent Lelked teremt újjá engem.”

Akkor a karácsony lelki élet kezdete lesz Számodra, amelynek folytatása az örök élet a Krisztus országában.

Ilyen idvességes karácsonyi ünneplést adjon Neked a kegyelmes Isten.

K.

Könyvszemle

Az anglikánizmus Stephen Neill szerint

Kétségtelenül nem túlzás az a megállapítás, hogy az európai kontinensen az összes protestáns és katolikus hitfelekezetek közül az anglikánt ismerik legkevésbé.

Stephen Neill anglikán püspök, aki több éven át az Ökumenikus Tanács helyettes főtárgya volt, és a nagyhorderejű „History of the Ecumenical Movement” (Az ökumenikus mozgalom története) szerzője, a Pelican Books című könyvsorozat egyik kötetében röviden összefoglalta mindazt, amit az anglikán vallásról tudnunk kell. Munkája egyben pontos, világos és átfogó. A szerző, aki mestere a szabatos és közvetlen stílusnak, kifejti a rugalmas és bonyolult tan lényeges elemeit, anélkül, hogy bármikor is a túlzottan elvont teológia síkjára tévedne.

Az anglikán egyházat talán még inkább nevezhetjük történelmi vallásnak, mint a többi protestáns felekezetet, mivel az idők során a pillanatnyi követelményeknek és az időszéri tanoknak megfelelően fejlődött ki. Rugalmas, igen eltérő irányzatok befogadására és olyan lelki helyzetek megoldására alkalmas, amelyek látszólag nem egyeztethetők össze. A kontinens protestáns egyházai szakítottak Rómával, Anglia viszont újra Rómához tért vissza, azonban a VII. Gergely és utódai által kiadott Bibliától eltérő újítások előtti Rómához. Vagy talán azt mondhatnók, hogy egyetemes viszonylatban inkább Róma szakított a valóban keresztyén és katolikus hagyománnyal? Az anglikán egyház, azzal hogy ragaszkodott a püspökök jogfolytonosságához, mind bibliai mind szellemi vonatkozásban, megtartotta az ősegyházhoz fűződő kapcsolatot.

Stephen Neill összefoglalást ad az anglikán reformáció lényegéről: Nagybritannia uralkodója egyszerre mind az egyház feje (governor) is; azonban csak Angliában; s ez az egyház határozta meg legszabatosabban azt, hogy mivel tartozunk Istennek és mivel a „császárnak”. Sőt megállapíthatjuk azt is, hogy ebből a „császárról”, ebben az esetben II. Jakab király, 1688-ben ugyancsak alapos leckét kapott.

Az a fejezet, amelyben az anglikán egyház nagy válságait — a XVI. század hosszú evolúcióját, a XVII. század polgárháborúját, a XVIII. század deizmusaival kapcsolatos vitákat és a XIX. század oxfordi mozgalmát írja le, bővelkedik kézenfekvő és tartalmas gondolatokban és javaslatokban. A szerző szűkre szabott könyvében számos, mintegy miniatűralkalomban kidolgozott jellemrajzot találunk: így jellemzi Thomas Mooret, viscount Falklandot, Cranmert, Isaac Newton, John Wesleyt, sir Leslie Stepent és másokat, akiknek kitűnő jellemrajza élénkké teszi ezt a teológiai munkát. A könyvben kitűnő bibliográfiát találunk.

C.E.E.

Az Amerikai

ökumenikus mozgalom

Statisztikai adatok szerint az Amerikai Egyesült Államokban 60,1 millió protestáns, 34,5 millió katolikus, 5,5 millió izraelita és 2,6 millió görögkeleti él. A százhetvenötmilliós északamerikai lakosság többi része nem tartozik egyházi kötelességbe. Ezt mi európaiak megértjük, viszont csodálatos és kevésbé érthető, hogy e hívők több mint 250 különböző vallásfelekezethez, vagy mint Amerikában mondják — „denomináció-hoz tartoznak. Legnagyobb a római katolikus egyház, legkisebb a „Church of Daniel's Band” taglétszáma, amely csak 200 tagot számlál. A törvény előtt azonban ez egyházak mind denominációk és egyenlő jogokat élveznek.

Ez a szétforgácsoltóság különösen a protestánsoknál szembevetőd. Abban azonban az idők pozitív jelét láthatjuk, hogy ezt sok protestáns amerikai is hibáztatja és igyekszik az ökumenikus értelemben vett egység megteremtésére. Ennek következtében 1950-ben egyes denominációk, valamint kisebb egyházi közösségek és tanácsok az Egyesült Államok Keresztény Egyházainak Nemzeti Tanácsában egyesültek. Ennek mai taglétszáma a 34 tag-egyházban 37 millió hívő.

A Nemzeti Tanács állandóan hangsúlyozza tudatos evangéliumi alapját. A felvételtől ezért kizárták a fundamentalista, tehát szélsőségesen biblikus sektákat, a liberális egyházakat és az úgynevezett rajongókat, ahogy például a Jehova Tanút nevezik. A Tanács felfogása azonban nagyvonalú. Nem vette fel ugyan az unitárius és univerzalista egyházakat, azonban nemrég felvette tagjai sorába az Amerikai Örmény Egyházat, annak ellenére, hogy ez az egyház is monofizita, és Krisztusnak egyedül csak isteni jellegét ismeri el. A Tanács eddig megtagadta mindazon felekezetek felvételét, amelyek tagadják Jézus természetének kettősségét, ill. csak emberi természetét ismerik el. Az Örmény Egyház felvételéért elég sok vitára adott alkalmat és ezzel az eljárással — mint már oly sokszor — kihívták a luteránusok ellenzését. A luteránusok egyrésze — a kétmillió tagot számláló Missouri Luteránus Szinódus — ezért nem is tagja a Tanácsnak. Ugyanúgy nem tagja a kilencmilliós Déli Baptista Egyház sem, amely Északamerika legnagyobb protestáns egyházcsoportja.

Az egyes denominációk felvételével kapcsolatos bonyolult teológiai kérdések tisztázásával együtt felmerül az ökumenikus egyesülés alapvető problémája: kifejlődhet-e belőle egy egységes „csúcsegyház”, vagy megtartja szövetség-jellegét? Az Egyházak Nemzeti Tanácsának St. Louisban 1957. decemberében megtartott ülésén Henry Knox Sherrill anglikán püspök egyesülésre szólította fel az egyházakat. Az egyes egyházak közeledhetnek egymáshoz, ha „engedelmeskednek az Igazságnak, mélyebben átérzik az Alázatosságot és elvetik az elzárkózás minden formáját”. A luteránusok is helyesléssel fogadhatták e szavakat, bár nem mondható indokolatlannak az az aggályuk, hogy minden elhamarkodott lépés az egyesülés felé a „vallási közömbösséget és a szinkretizmust segítheti elő”.

A Nemzeti Tanács mindezek ellenére mégis nagy tekintéllyel rendelkezik az egyházak fölött. Bár csak javaslatok és irányelvek kiadására jogosult, ezek bizonyos tekintetben mégis kötelező hatályúak, mivel általában nem terjednek ki a teológia területére, ezenfelül pedig közös munkából születtek meg. Ezt a munkát négy főosztályban, úgynevezett „divíziókban” (egyházi nevelés, egyházi élet és működés, belmisszió és külmisszió), hat bizottságban és négy külön szervezetben (köz-

tük a Church World Serviceben) végzik. E csoportokat a 254 tagot számláló Központi Választmány foglalja össze. A Központi Választmány fölött áll a három évenként ülésező Közgyűlés. A Tanácsnak közel 800 központi irodai munkatársa van; évi költségvetése 19 millió dollár.

A Nemzeti Tanács munkáját azonban nem itélnék meg helyesen, ha csak külső és csak szervezeti jelentőséget tulajdonítanánk neki. Nemcsak a világűrben megjelent műholdak révén ismerték fel a protestáns egyházak azt, hogy a hagyományos optimizmussal ma már nem lehet egyedül célt érni. Erről a belső felismerésről a Nemzeti Tanács ülésein elhangzott több beszéd és sok meghozott határozat is tanúskodik. Ilyen volt pl. az a mélyen őszinte áttekintés, melyet pár évvel ezelőtt az amerikai egyházi helyzetnek szenteltek. E megállapítások a következő pontokban foglalhatók össze:

1./ A túlvilági élet tanát sok egyház nem helyezte annyira előtérbe, amennyire azt a tan rendkívüli fontossága megkövetelte volna.

2./ Az egyházak eddig a „mit vár tőlünk a népakarat?” követésére voltak hajlamosak, ezt a felfogást azonban mindinkább kiszorítja a „mit mond Isten Igéje?” alapján álló bátor keresztényen állásfoglalás.

Templomok és emberek

Az utóbbi években sok új templom épült Európában, és az építésszek gyakran a templom-építés terén is új utakat kerestek. Modern templomokat építettek, olyan templomokat, melyeknek stílusa szerintük jobban tükrözi a mai ember hitét, Istenhez való viszonyát. Ma már milliók járnak vasárnaponként modern templomokba.

Felmerül tehát a kérdés, hogy valóban igaza van-e a modern építésznek, hogy tetszenek-e mai embereknek a modern templomok. A kérdést annál inkább érdemes feltenni, mert tudjuk, milyen élesen elítéli a nagyközönség egy része a modern művészetet, milyen nagy gyakran a szakadék közönség és művészet között.

Az allensbacheri szociológiai intézet most közvéleménykutatást rendezett Nyugatnémetország területén és a válasz meglepően pozitív: a németeknek kb. a fele szereti a modern templomokat, és csak kb. 20 százalék emel komoly kifogást ellenük. A különböző korosztályok és foglalkozások közötti százalékaránykülönbség aránylag csekély (5—10%); annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a fiatalok, az iskolázottak és az anyagilag jobb módúak körében nagyobb a lelkesedés a modern templomok iránt, mint az idősebb korosztályoknál, az iskolázatlan és a szegényebb embereknél. Ugyanakkor feltűnő, hogy a modernizmus ellen a legnagyobb ellenállást a kisvárosok lakosai (2.000—20.000 lélek) tanúsítanak, a földművelők, tehát a falusi lakosság, viszont első helyen áll százalékarányban azok között, akik szívesen járnak modern templomokba. Végül megemlítendő, hogy a rendszeresen templomba járó emberek közül többen helyeslik a modern templomépítéset, mint a vallásilag közömbösebb néprétegekben.

Ez a közvéleménykutatás természetesen kizárólag Németországra érvényes. A művészeti kérdésekben konzervatív és modern emberek aránya minden egyes országban más és más, és a mai, lelkileg és társadalmilag rendkívül bonyolult rétegződésű Németország nem

3./ A mai egyházak a fősúlyt eddig nem annyira a lelki odaadásra, mint gyakran inkább világi mértékekre, így a sikerre, nagyságra, jövedelemre és vonzerejük növelésére helyezték.

4./ Egyes egyházak régebben a technikában „az ember javát szolgáló legrealisabb vállalkozást” látták, ma azonban már felismerik, hogy az emberek lelki beállítása dönti el a közösségek és az egyén sorsát.

5./ A vallás iránt mindig nagy érdeklődést tanúsítottak. A 175 millió összlakosságú Amerikában az egyházak taglétszáma meghaladja a 100 milliót; az erkölcs és a társadalmi rend elleni cselekmények azonban még igen gyakoriak.

6./ Az egyházak taglétszámának növekedése különösen a belmisszió munkájának okoz nagy gondot, mivel csak a természetes szaporodás révén is már évente 200 új templom építése válik szükségessé a különböző felekezetek számára.

E megállapításokkal az amerikai keresztényeket újból figyelmeztetni kívánták arra, hogy az „élet legfőbb értékei ma is a lelki javak.” A Nemzeti Tanácsnak ugyanis az az aggálya, hogy az amerikaiak e lelki alap nélkül teljesen a technika bűvkörének és ezzel a fatalizmusnak hatalmába kerülnek.

Az ökumenikus mozgalom komoly erjesztő eleme az amerikai keresztényiség életében, mely a keresztény élet őszinteségét, elmélyülését és önmagáralátalását nagy erővel munkálja.

H. STUBBE.

lehet mérvadó, még csak Nyugateurópára nézve sem. Mindenesetre érdemes volna kiterjeszteni e közvéleménykutatást más országokra is, mert a németországi eredmények, úgy látszik, a derűlátóknak adnak igazat, akik hisznek korunk új és sajátos művészeti stílusainak létjogosultságában.

A legújabb adatok szerint a menekültek száma az egész világon eléri a 45 milliót. Ebből több mint 27,5 millió Ázsiában, 18 millió Európában és 170.000 Afrikában él.

Szovjet-Oroszországban a Balti államokat kivéve csak két állam által elismert protestáns gyülekezet van: Akmolinszk és Karaganda környékén. A többi el nem ismert gyülekezetek Szibéria, Közép-Ázsia, Ural és Észak-Oroszország területén szétszórva élnek.

Kommunista vallás-pótlék Magyarországon. — Kelet-Németország példájára Magyarországon is próbálkoznak a kommunisták az egyházi szertartások — keresztelek, esketés és temetés — helyébe egy-fajta politikai ünnepséget helyezni. A Népszava tudósítása szerint nemrégiben tartottak Győr városában egy úgynevezett névadó ünnepséget, ahol a szónokok arra buzdították a jelenlevőket, hogy ezentúl a családi élet különös eseményeit (keresztelek, esküvő és temetés) ilyen „haladó módon” ünnepeljék meg.

Örömmel hívjuk fel olvasóink figyelmét az Egyesült Államokban megjelenő „Hírünk a Világban” című folyóiratra. A lap kéthónaponként jelenik meg, bibliográfiai és képes melléklettel és változatos, érdekes cikkeket tartalmaz a magyar történelem és kultúra köréből. Előfizetési díj: USA-ban évi 4 dollár, más országban havi két coupon. A szerkesztőség címe: P.O.Box 1005, Washington 13. D.C., U.S.A. (mely egyúttal az Occidental Press nevű, aktív és nívós magyar könyvkiadó címe is).

Olvasás közben

Magyar versek 1953-1956 (Összeállította, Csernus Ákos, Debreceni Ferenc és Tarpay Júlia közreműködésével; Nicolas Baudy; Big Ben Publishing Company, 65 Mortimer Street, London W. 1.);

Kilenc Költő (Szerkesztette: Szabó Zoltán, Magyar Könyves Céh, London, 1959).

A közelmúltban két jelentős versantológiával gazdagodott a magyar emigráció. Az első Nicolas Baudy szerkesztette Párizsban, és megjelenését a Found for Intellectual Freedom támogatása tette lehetővé. „Magyarországon ma nem jelenhet meg olyan versgyűjtemény, mely a valóságnak megfelelően mutatná be a forradalom előtti évek költészetét, mondja Baudy az előszóban. Ez a kötet az újonnan, vagy régebben emigrált magyarok számára foglalja össze az 1953—1956-os évek legjellegzetesebb hazai költeményeit”. A szerkesztőknek gratulálni kell; közel 240 oldalon 31 költő verseit mutatják be, nagyszerű változatos képet adnak a magyar költészet gazdagságáról, és egyben arról a korról, melyben rövid ideig ugyan, de szabadabban szólhatott a költő és fellendült a szellemi élet. Erdélyi, Sinka, Vas István, Jankovich, Képes Géza mellett különösen a legnagyobbak, Szabó Lőrinc, Illyés Gyula és Weöres Sándor versei emelkednek ki, de jelentős helyet kap a fiatalabb, a háború utáni nemzedék is (Benjámín, Juhász Ferenc, Nagy László, Csoóri Sándor, stb.). Sok olyan verset tartalmaz a kötet, melyekhez ideként (de gyakran még Magyarországon is) nehéz hozzáférközni. Olvasás közben kiterül elének maga lenyűgöző, szinte határtalan nagyságában a költészet birodalma, mely felöleli Kassák lebegő szabadverseit és Juhász Ferenc ijesztő képdzsungelét, mely Illyés acélos intellektuális feszülésétől a weöresi filozófia mélységéig terjed. Emigráns embernek jól tesz e könyv olvasása, lapozgatása, mert a széles skála, a nagy gazdagság láttán, megerősödik a magyar szellembe vetett, s az emigráció magányában olykor már ingadozó hite.

Kevésbé változatos és sötétebb az a kép, mely a „Kilenc Költő” olvasása közben tárul elének. Ez érthető is: a kilenc költő — András Sándor, Bán Györgyi, Bikich Gábor, Csokits János, Kibédi Varga Áron, Makkai Adám, Máté Imre, Nyíri Éva és Tóth Z. László — mind fiatal és mind menekült. Mivel közöttük e sorok írója is szerepel, nem volna helyénvaló, ha ő kisérné meg elbírálni ezt a kötetet. E miatt azonban helytelen volna elhallgatnia nyolc társának érdemeit és talán szabad kifejeznie azt az érzését, hogy a mai magyar emigráns ifjúság hol cinikus hol hazafias életérzését, kétségbeesését és „zord humanizmusát” (ahogy Szabó Zoltán mondja előszóiban) aligha fejezte még ki valaki olyan igazán, mint e kötet néhány verse.

Az utolsó két évtized költészetéről, költészetének útjáról és fejlődéséről a politikai események következtében mindmáig csak nagyon hézagosan tájékozódhatott az olvasó. Az emigráns ma már kiváltságos helyzetben van: Cs. Szabó László antológiájának (Magyar versek Aranytól napjainkig, Róma, Anonymus kiadó, 1953) és e két kötetnek birtokában, ha nem is teljes, de már nem is teljesen hamis és aránylag kielégítő betekintést nyer mind a hazai mind a külföldön szétszört mai magyar költészetbe.

* * *

P. Kiss István, Jeruzsálemi Utazás (Pásztor Lajos gondozásában, Anonymus Kiadó, Róma, 1958; ára 2,80 dollár).

Kiss István ferencrendi szerzetes (1733—1798) 1766—68-ban járt Palesztinában. Útleírása, a legszebb magyar nyelvű útleírások egyike, csak most jelent meg nyomtatásban, Pásztor Lajos bevezetésével és jegyzeteivel.

Az útleírás első fejezete az út főbb állomásaival foglalkozik: Béccsel, Triesztel Velencével, Alexandriával és más városokkal, melyeket útba ejtett a „delizsánt” és a hajó. Különösen tetszik neki Velence, szép „mesterséges” (= művészi) épületeivel, gályáival, gazdag kultúrájával; az is elnyeri a páter tetszését, „hogy mind ez ideig meg nem engedte s bé nem vette az eretnek tudományokat, hanem mind jó katolikusok” (66.o.; egyházának buzgó szolgája Kiss István, Kálvin Jánost és az eretnekeket más helyütt is keményen megrója).

Közel négyhavi utazás és sok viszontagság után érkezik meg Palesztinába. A Szentföldről már nem kronológikus napló formájában számol be, hanem rendszerezi mondanivalóját, fejezetenként más és más várossal, tartományal foglalkozván (Jeruzsálem, Betlehem, Názáret, Judea, stb.).

Kiss István könyvével használni akart a magyarságnak és egyben a katolikus kegyesség ügyét, megerősítését kívánta szolgálni. A mai olvasó más céllal, elsősorban irodalmi

A mohammedánizmus az utóbbi időben Németországban erős térítő akciót folytat. Különböző mohammedán államok pénzügyi támogatásával Hamburgban, Münchenben, Berlinben és a Ruhr vidékén mecsetet építettek. A Koránt modern fordításban terjesztik.

Olt Károly az Egyházi ügyek hivatalának új főnöke a Magyar Református Egyház lelkesének a gyűlésén beszédet mondott, amelyben követelte az Egyházban meghúzódó reakciós elemek elleni küzdelem fejlesztését. Ő bízik abban, hogy az Egyházban egyre több „haladó” ember csatlakozik a vezetőséghez és tevékenyen részt vesz a békéért és a „hazafias népfront” célkitűzéseinek megvalósításáért folytatott küzdelemben.

A Holland Református Egyház szeptember 26-án méltó ünnepélyességgel indította el templomépítő-akcióját. Az akció célja: országszerte 160 új református templom építése. Ehhez 16 millió holland forint szükséges. A reformátusokat arra kérték, hogy évi jövedelmük ¼ %-át ajánlják meg erre a célra. Az első 5 hét alatt több mint 7 millió holland forint gyűlt egybe.

Kelet-Németország. Az utolsó 10 év alatt majdnem 3 millió ember menekült el Németország szovjet-zónájából.

Brazília. Ez év nyarán ünnepelték a Presbyteri Egyházak 100 éves fennállását Braziliában. Az ünnepélyességek előkészítésében a két legnagyobb Presbyteri Egyház (a Presbyteri Egyház 110.000 lélek és a Független Presbyteri Egyház 35.000 lélek) szorosán együttműködött. Remény van arra, hogy ez az együttműködés előkészíti és egyengeti az utat a két Egyház egyesülésére.

Július 27-én nyitották meg a Presbyteri Egyházak Világszövetségének (Református Világszövetség) 18-ik általános gyűlését Sao Paulo-ban (Brazília). Európából, Ázsiából és Afrikából 53 egyház 300 kiküldöttje jelent meg ezen a világyűlésen. Nagy meglepetést keltett, hogy a három magyar kiküldött, akiknek pedig a repülőjegy már a kezükben volt, nem jelent meg. Váratlan elmaradásukat kapcsolatba hozzák a magyar hatóságok szigorú fellépésével az Egyházakkal szemben.

A New York Times jelentése szerint spanyol kormánykörök azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy a spanyol protestánsok jogait egy „charta”-ban lefektetik. Ez megoldaná a protestáns kérdést és véget vetne a kb. 30.000 lélekből álló egyházi kisebbség elnyomásának.

érdemeiért olvassa munkáját. Elgyönyörködik kedves, naív elbeszélésén, örömet lel gazdag és ízes magyar nyelvében, stílusának hol édeskés, hol kemény barokk pompájában. „Tudva légyen nálad: nem üdvözét téged sem finnyás étel, sem édes ital, sem éjeli s nappali bál, sem ugrós tántz, sem az hajlisztezés, haj-sederítés, sem az nyalka botránkozató módi, meg módibb kevély moszka öltözet, lengyeles veres bokrétás csapka, hanem a te alázatos kéréseddel, ha megnyered, a Krisztus sz. vére hullásának érdeme üdvözíti lelkedet, ez világosítja meg homályos lelki szemeidet” (194. o.). A szép képeknek, mellékeveknek, hasonlatoknak se szeri, se száma: „farkasbőrrel prémzett lelki üsméreték”, „árnyékos tsalárd világ”, stb.

Igen örvendetes, hogy a római Anonymus Kiadó megjelentette ezt az értékes, és mindmáig majdnem teljesen ismeretlen munkát. Történész és irodalomtörténész, stíluselvező és nyelvész, vallástörténész és néprajzkutató egyaránt fontos anyagot találhat benne.

K. V. Á.

Augusztus hónapban tartották az Egyházak Világtanácsa Központi Bizottságának (Szerkesztetének) évi gyűlését Rhodos szigetén.

Az Egyházak Világtanácsa európai ifjúsági konferenciát rendez Lausanne-ban 1960 július 13 és 24 között. A konferencia központi témája: Jézus Krisztus a világ világossága. Erre a konferenciára 1500 résztvevőt várnak, közöttük jelentős létszámban a vasfüggöny mögötti országokból és Európán kívülről is.

jőjjetek

Keresztyén havi lap.

Szellemi fórum.

Szerkesztőbizottság:

Kibédi Varga Áron, Soós Bálint

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2., Hollandia.

Postai csekk száma: 316430,

Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht, Hollandia.

Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Evi előfizetési díj: Anglia: 10,— sh., Argentína: 90 peso, Ausztrália: 12,— sh., Ausztria: 35,— Sch., Belgium és Luxemburg: 65,— fr., Franciaország: 700,— fr., Hollandia: 5,— gld., Németország: 5,50 DM., Svájc: 6,— fr., Svédország: 7,— Kr., Uruguay: 13 peso.

Félévi előfizetési díj a fenti összegek fele.

Megrendelhető:

Anglia: Benedek Márton, 17, St. Dunstons Rd., London, W. 6. • Argentína és Uruguay: C. A. Besenyi, Obligado 1155, Adrogue F.C.N.G.R., Prov. Buenos Aires. • Ausztrália: Domahidy András, 142, Townsend Rd., Subiaco, W. A. • Ausztria: Vér Zoltán, Wien, XVII. Hernalser Hauptstr. 93. Skandináviai Heim. Hollandia: Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2. Postai csekk száma: 316430, Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht. • Németország: Dr. v. Albert Kiss, 24/a Geesthacht, Spakenberg 29. • Svájc: Szabó, Mittlerstr. 24, Basel. Más országokból szíveskedjenek olvasóink közvetlenül a kiadóhivatalhoz fordulni.